

Koncepcja sprawiedliwości Platona i Arystotelesa – podobieństwa i różnice

Platon i Arystoteles, dwaj wielcy filozofowie starożytnej Grecji, mieli znaczący wpływ na rozwój koncepcji sprawiedliwości w filozofii zachodniej. Mimo że Arystoteles był uczniem Platona, ich podejścia do sprawiedliwości różnią się w kluczowych aspektach. Aby zrozumieć te różnice, warto przyjrzeć się, jak każdy z nich definiuje sprawiedliwość oraz jakie założenia filozoficzne leżą u podstaw ich teorii.

Koncepcja sprawiedliwości Platona

W swojej najważniejszej pracy, „Państwo” (Politeia), Platon przedstawia swoją wizję idealnego państwa, w którym sprawiedliwość odgrywa kluczową rolę. Dla Platona, sprawiedliwość jest harmonijnym uporządkowaniem zarówno duszy jednostki, jak i struktur społecznych.

Sprawiedliwość w duszy jednostki

Platon twierdzi, że dusza składa się z trzech części: rozumnej, impulsywnej i pożądlivej. Sprawiedliwość w duszy polega na harmonii między tymi częściami, gdzie każda część pełni swoją właściwą funkcję. Rozumna część powinna kierować, impulsywna wspierać decyzje rozumu, a pożądliva podlegać kontroli. Kiedy wszystkie trzy części działają zgodnie, jednostka jest sprawiedliwa.

Sprawiedliwość w państwie

Analogicznie, sprawiedliwość w państwie polega na harmonijnym współdziałaniu trzech klas społecznych: władców-filozofów, strażników i rzemieślników. Władcy-filozofowie, którzy posiadają najwyższą wiedzę i mądrość, powinni rządzić.

Strażnicy, odważni i zdyscyplinowani, mają chronić państwo. Rzemieślnicy i rolnicy, kierując się umiarkowaniem, dostarczają dóbr materialnych. Sprawiedliwość polega na tym, że każda klasa wykonuje swoją właściwą rolę i nie ingeruje w zadania innych klas.

Koncepcja sprawiedliwości Arystotelesa

Arystoteles rozwija swoją koncepcję sprawiedliwości w „Etyce nikomachejskiej” oraz „Polityce”. Jego podejście do sprawiedliwości jest bardziej złożone i zróżnicowane niż Platona, obejmując zarówno aspekty etyczne, jak i polityczne.

Sprawiedliwość jako cnota

Dla Arystotelesa sprawiedliwość jest jedną z cnót etycznych i oznacza oddawanie każdemu tego, co mu się należy. Arystoteles wyróżnia dwa główne rodzaje sprawiedliwości: sprawiedliwość rozdzielczą (dystributywną) i sprawiedliwość wyrównawczą (komutatywną).

- **Sprawiedliwość rozdzielcza** dotyczy podziału dóbr i zaszczytów w społeczeństwie. Arystoteles uważa, że podział ten powinien być proporcjonalny do zasług jednostek, co oznacza, że różne osoby powinny otrzymywać różne ilości dóbr w zależności od ich wkładu i wartości.
- **Sprawiedliwość wyrównawcza** dotyczy wymiany i naprawiania krzywd. Jest to sprawiedliwość, która zapewnia, że transakcje między jednostkami są uczciwe i że krzywdy są odpowiednio rekompensowane.

Sprawiedliwość w państwie

Arystoteles widzi państwo jako naturalną wspólnotę, której celem jest osiągnięcie eudaimonii, czyli pełnego i cnotliwego życia. Sprawiedliwość w państwie jest zatem związana z realizacją tego celu poprzez promowanie cnót i zapewnienie, że każdy obywatel ma możliwość ich rozwijania. Władza powinna być sprawowana przez tych, którzy są najbardziej cnotliwi i

kompetentni, ale jednocześnie Arystoteles kładzie nacisk na umiarkowanie i równowagę, unikając skrajności w podziale władzy i bogactwa.

Podobieństwa między Platonem a Arystotelesem

Mimo różnic, istnieją pewne podobieństwa w podejściu Platona i Arystotelesa do sprawiedliwości:

- **Harmonia i funkcjonalność:** Obaj filozofowie widzą sprawiedliwość jako stan harmonii, w którym każda część społeczeństwa i każda część duszy pełni swoją właściwą funkcję.
- **Koncepcja cnoty:** Dla obu, sprawiedliwość jest ściśle związana z cnotą. Sprawiedliwe działanie jest działaniem zgodnym z cnotą i przyczynia się do dobra wspólnego.
- **Hierarchia:** Obaj uznają pewną hierarchię zarówno w duszy, jak i w społeczeństwie, gdzie różne elementy mają swoje miejsce i zadania.

Różnice między Platonem a Arystotelesem

- **Metafizyczne podstawy:** Platon opiera swoją koncepcję sprawiedliwości na idei Form, które są abstrakcyjnymi, idealnymi bytami. Arystoteles, bardziej pragmatyczny, skupia się na empirycznym badaniu natury ludzkiej i społecznych instytucji.
- **Koncepcja jednostki:** Platon widzi jednostkę głównie w kontekście społecznym i politycznym, gdzie dobro jednostki jest podporządkowane dobru państwa. Arystoteles natomiast podkreśla, że państwo istnieje dla dobra jednostek i że szczęście (eudaimonia) jednostki jest celem polityki.
- **Zastosowanie praktyczne:** Platon tworzy utopijną wizję idealnego państwa, która jest trudna do zrealizowania w praktyce. Arystoteles, bardziej realistyczny, stara się

opisać najlepsze możliwe państwo, biorąc pod uwagę istniejące warunki i ograniczenia.

Podsumowanie

Koncepcje sprawiedliwości Platona i Arystotelesa, mimo pewnych podobieństw, różnią się w kluczowych aspektach. Platon kładzie nacisk na idealistyczną wizję harmonii i funkcjonalności, zarówno w duszy jednostki, jak i w strukturze społecznej. Arystoteles z kolei podchodzi do sprawiedliwości bardziej pragmatycznie, uwzględniając empiryczne realia ludzkiego życia i społeczeństwa. Oba podejścia oferują cenne spostrzeżenia na temat natury sprawiedliwości, ale różnią się w swoich filozoficznych założeniach i praktycznych implikacjach.

Jeżeli potrzebujesz konsultacji przy pisaniu pracy licencjackiej lub magisterskiej, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - pomoc w pisaniu prac w granicach dozwolonych prawem